

Miljøministeriet
Frederiksholms Kanal 26
1220 København K
j. nr. 2023-310

Landbrug & Fødevarer F.m.b.A.

Axelborg, Axeltorv 3
DK 1609 København V
T +45 3339 4000
E info@lf.dk
W www.lf.dk
CVR DK 25 52 95 29

Høringssvar fra Landbrug & Fødevarer vedr. udkast til ændring af lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. (teknologiliste og samlet godkendelse eller tilladelse af husdyrbrug) (J.nr. 2023-310)

Landbrug & Fødevarer noterer, at miljøministeren ønsker en ændring af husdyrloven, så husdyrbrug fremover skal tillades eller godkendes samlet, hvis de både er forureningsmæssigt og teknisk eller driftsmæssigt forbundet. Derved vil de matrikulære forhold ikke få betydning for, om flere anlæg skal godkendes samlet. Grunden til ændringen er tilsyneladende enkelte sager, hvor en udmatrikulering har medført to selvstændige miljøgodkendelser til husdyrbrug begrundet i den matrikulære opdeling.

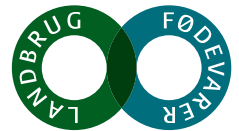
Desuden ønsker ministeren en præcisering af reglerne vedrørende krav og gebyrfastsættelse i forbindelse med optagelse af teknologier på teknologilisten.

Generelle bemærkninger vedr. krav til samlet godkendelse eller tilladelse af husdyrbrug
Ændringen af husdyrloven i 2017 har tilsyneladende utilsigtet givet anledning til uklarhed i forhold til, hvornår der er tale om et eller flere husdyrbrug, og hvornår de skal tillades eller godkendes samlet. Derfor kan der være behov for mere klare regler, så godkendelsessager ikke ender i et klagenævn med lange sagsbehandlingstider til følge.

Det er dog vigtigt, at denne justering ikke bliver en barriere for, at husdyrbrugene løbende kan tilpasse og udvikle sig, så det f.eks. i forbindelse med generationsskifte er muligt via en simpel godkendelsesproces at adskille to husdyrbrug med samlet miljøgodkendelse. Hvis opdelingen af en landbrugsbedrift er forretningsmæssigt eller landbrugsmæssigt velbegrundet, skal sagsbehandlingen som udgangspunkt ske i forhold til adskilte tilladelser eller godkendelser. Det bør kun være nødvendigt for kommunen at vurdere evt. driftsmæssig forbundethed i de tilfælde, hvor der er begrundet mistanke om, at opdelingen af en ejendom alene sker for at opnå en uberettiget fordel i forhold til tilladelse eller godkendelse. Derved er der også mere parallelitet til IE-direktivet og bekendtgørelse af listevirksomhed, hvor der kun vurderes på teknisk og forureningsmæssigt forbundet.

Landbrug & Fødevarer undrer sig over timingen af lovforslaget, idet EU's IE-direktiv, der sætter rammerne for miljøgodkendelse af større fjerkræ- og svinebrug p.t. er under revision. Det reviderede direktiv forventes vedtaget indenfor en meget kort tidsramme, og der forventes væsentlige justeringer til de krav, der kommer til at gælde for husdyrbrug, hvilket formentlig vil betyde ændringer i husdyrloven.

Det er vigtigt, at reglerne ikke kompliceres når kommunerne skal vurdere om husdyranlæg er forureningsmæssigt og enten teknisk eller driftsmæssigt forbundne. Særligt beskrivelsen af om et anlæg er *driftsmæssigt forbundet* er problematisk, idet der inddrages forhold, der ikke påvirker

forureningen fra husdyrbruget, eksempelvis samarbejde om smittebeskyttelse og relationer henhørende privatlivet.

Behov for justering af beregningsgrundlaget for lugt

Forslaget lægger op til, at husdyrbrug altid er *forureningsmæssigt forbundne*, hvis afstanden mellem husdyrbrugene er under 100 m. Hvis afstanden er over 100 m, skal en lugtberegning lægges til grund for vurderingen for, om husdyrbrug skal godkendes samlet. Det er uholdbart, at der ikke findes et opdateret beregningsgrundlag, bl.a. indgår den forældede FMK-model baseret på tyske emissionstal fra 1980'erne med daværende stalddrift og – indretning. Landbrug & Fødevarer har adskillige gange gjort opmærksom på denne problemstilling, og helt tilbage ved lovændringen i 2017 blev et udredningsarbejde om beregning af lugt stillet i udsigt, jf bemærkningerne til L114 fra 2017.

Landbrug & Fødevarer vil ikke undlade at bemærke, at det tilsyneladende ikke har været muligt at vurdere de økonomiske konsekvenser for erhvervslivet, ligesom konsekvenserne for stat, kommuner og regioner vurderes som begrænsede. Med de ekstra vurderinger kommunerne skal foretage, særligt i relation til driftsmæssig sammenhæng, finder Landbrug & Fødevarer det tvivlsomt, at det ikke giver anledning til yderligere administrative byrder og øget brugerbetaling.

Generelle bemærkninger vedr. Teknologilisten

Teknologiudvikling er helt central for en mere bæredygtig husdyrproduktion. Landbrug & Fødevarer er derfor enige i, at Miljøstyrelsens Teknologiliste bliver et mere centralt element i husdyrreguleringen i takt med øget behov for anvendelse af miljø- og klimateknologiske løsninger. Dette skal også ses i lyset af behovet for flere godkendte klimateknologier som følge af seneste justering af loven. Landbrug & Fødevarer får dog mange tilbagemeldinger om, at det er meget uigennemskueligt og bureaukratisk at få en teknologi optaget på Teknologilisten.

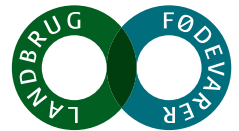
Landbrug & Fødevarer støtter en præcisering af § 34 a om fastsættelse af regler om både miljø- og klimateknologier til husdyrproduktion og gerne med efterfølgende bekendtgørelsesfastsatte regler for bl.a. godkendelse og tidsfrister i forbindelse med optagelse af teknologier på Teknologilisten. Formålet er at skabe større klarhed om rammerne for administration og optagelse på Teknologilisten og den retslige status for Teknologilisten.

Det er dog helt afgørende, at nye regler ikke gør det mere administrativt kompliceret at få en teknologi på Teknologilisten. Tilsvarende skal det fremgå af bemærkningerne, at præcisering af regler om gebyrer ikke betyder, at den samlede omkostning for test og verifikation samt optagelse på Teknologilisten ikke øges unødvendigt. Der er tværtimod behov for at undersøge mulighederne for at gøre det nemmere og billigere at få teknologier optaget på listen samtidig med, at der fastholdes et tilstrækkeligt dokumentationsniveau af teknologiernes effekt.

Behov for eftersyn af rammerne for optagelse på Teknologilisten og opfølgning på NEC-udvalget

Der er stort behov for i dialog med landbruget og agroindustrien at foretage et eftersyn af de administrative, teknologiske og økonomiske barrierer for optagelse - herunder overveje om der er en smidigere form for, hvordan effekten kan dokumenteres.

Det kan konstateres, at ud af de 17 stald- og luftrensningsteknologier, der i dag er endeligt optaget på teknologilisten, er de 15 godkendt til anvendelse i svinestalde. Det afspejler næppe det reelle miljøteknologibehov indenfor de enkelte husdyrsektorer, og alene det forhold peger på et behov for et teknologilisteeftersyn for at identificerer barrierer for optagelse.

Landbrug & Fødevarer skal derfor opfordre til, at ministeriet indleder en dialog med landbruget og teknologiproducenterne om bl.a. et eftersyn af de administrative, teknologiske og økonomiske rammevilkår for optag af miljø- og klimateknologier på Teknologilisten. Vi skal henvise til anbefalinger i afrapporteringen fra Miljø- og Fødevarerministeriets ekspertudvalg vedrørende ammoniakreducerende tiltag (NEC-udvalget) fra oktober 2020, hvor en anbefaling er nedsættelse af et forum for fremme af miljøteknologier til landbruget. Af anbefalingen fremgår, at dette forum bl.a. skal diskuteres ordninger for miljøeffektive landbrugsteknologier og optagelseskriterier til Teknologilisten.

Specifikke bemærkninger til lovforslagets bestemmelse

§ 1, punkt 3, 3. linje vedrørende regler om teknologier på Teknologilisten

Indsæt "om" så sætning lyder: alene fastsætte regler "om" teknologier til landbrugsproduktion

Specifikke bemærkninger til lovforslagets almindelige bemærkninger

Side 5, 4. afsnit med omtale af "byggeklodsprincip"

For landbrugserhvervet er det vigtigt, at et fremtidigt reguleringsregime fortsat baseres på byggeklodsprincippet, hvor en landbrugsbedrift løbende har mulighed for at udvide og tilpasse bedriften ved køb eller salg af en eller flere selvstændige husdyrejendomme.

Side 9, 3. afsnit med omtale af frasalg og generationsskifte

Hvis to husdyrbrug på hver sin matrikel har en placering, som har medført, at de har en samlet godkendelse, så skal det ved frasalg, generationsskifte el.lign. være muligt igen at adskille de to husdyrbrug via en forenklet godkendelsesproces.

Side 9, sidste afsnit, og side 10, 1. afsnit, om forureningsmæssig forbundethed

Det bør tydeligt fremgå af bemærkningerne, at forureningsmæssig forbundethed ved afstande på 100 m eller mere mellem to husdyrbrug alene statueres ved en afstand mellem husdyrbrugene som er mindre end 50 pct. af den ukorrigerede geneafstand som beskrevet i modellen.

Side 10, 3. afsnit med omtale af driftsmæssig forbindelse

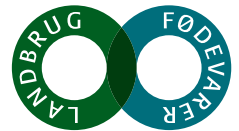
I dette afsnit nævnes "*fælles smittebekæmpelse og sundhedskontrol, flytning af varer og dyr mellem husdyrbrugene, anvendelse af fælles redskaber og maskiner og sammenfald af dyreart*" som forhold, der tyder på driftsmæssig forbindelse.

Af hensyn til proportionalitetsprincippet er det alene driftsmæssig forbindelse af selve "husdyrbruget", som skal vurderes. Ved vurdering af fælles redskaber og maskiner, medarbejdere mv bør det præciseres, at det *alene* er forhold anvendt i daglig drift af husdyrbruget, som skal indgå i vurderingen – ikke de forhold, der vedrører markdriften. Eksempelvis skal "Maskiner herunder maskinhus" anvendt i markdrift ikke indgå i vurderingen, som følge af at markdrift ikke er en del af husdyrbrugets miljøgodkendelse og daglige drift.

Tilsvarende er det vores vurdering, at "*smittebekæmpelse og sundhedskontrol*" er et alt for vidtgående at inddrage i vurderingen, idet "*smittebekæmpelse og sundhedskontrol*" ikke kan kobles til en vurdering af en driftsmæssig forbindelse mellem to husdyrbrug, som er lokaliseret på hver sin matrikel.

Side 10, 4. afsnit med omtale af teknisk forbundet

I dette afsnit nævnes "*fælles anlæg, herunder f.eks. gyllesystemer, fodersystemer, gødningsopbevaringsanlæg, foderopbevaringsanlæg, maskinhus, malkeanlæg, personalefaciliteter og vaskeplads*" som forhold, der tyder på teknisk forbindelse.

Af hensyn til proportionalitetsprincippet er det alene teknisk forbindelse af selve "husdyrbruget", som skal vurderes. "Maskinhus og vaskeplads" er forhold, som typisk vedrører markdriften, og bør ikke indgå i vurderingen, som følge af at markdrift ikke er en del af husdyrbrugets miljøgodkendelse.

Vand- og varmforsyningsanlæg er at betragte som en selvstændig aktivitet og bør tilsvarende heller ikke indgå i vurderingen, hvis hvert husdyrbrug afregner selvstændigt for forbruget.

Specifikke bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Side 15, 3. afsnit med omtale af fastsættelse af regler om klimateknologier på teknologilisten

Det vil kræve en omfattende dokumentation af klimaeffekt for hver enkel miljøteknologi, før disse teknologier kan listes på teknologilisten. Regeringen skal derfor prioritere tilstrækkelige økonomiske midler til at gennemføre dette omfattende dokumentationsarbejde.

Side 24, 2. afsnit med omtale af afstandsregler

I bemærkningerne præciseres det, at afstanden skal beregnes fra gødningsopbevaringsanlæg og ensilageopbevaringsanlæg.

Ved vurdering af geneafstand for lugtemission er det alene staldanlæggenes produktionsareal, som er beregningsgrundlag for lugtemission, mens hverken gødnings- eller ensilageopbevaringsanlæg indgår i beregningsgrundlaget for lugtemission. Derfor skal både gødnings- eller ensilageopbevaringsanlæg (og evt. maskinhus) slettes i dette afsnit.

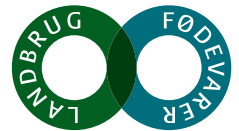
Ud over at der ikke fagligt grundlag for at inddrage både gødnings- og ensilageopbevaringsanlæg i afstandsreglerne, er forslaget langt mere vidtgående end nødvendigt i forhold til formålet med ændringen. Dette skal også ses i lyset af, at det tilsyneladende ikke har været muligt at vurdere de økonomiske konsekvenser for erhvervet, men at der på et meget løst grundlag lægges til grund, at konsekvenserne er begrænsende. Hvis afstanden skal måles fra anlæg, der ikke giver anledning til gener, vil det kræve en egentlig gennemgang af konsekvenserne for erhvervet.

Side 24, 4. og 5 afsnit med omtale af driftsmæssig forbindelse mv.

I forhold til den driftsmæssige sammenhæng beskrives en række forhold, som skal lægges til grund for denne vurdering. Beskrivelsen er meget vidtgående og går langt ud over, hvad det er rimeligt at bede kommunerne om at vurdere. Det bør alene være forhold, som har betydning for forureningen af husdyrbruget, der bør indgå i denne vurdering.

Eksempelvis nævnes "fælles redskaber og maskiner til husdyrproduktionen", hvilket afgrænser vurderingsgrundlaget til alene at omhandle daglig drift af husdyrbruget jf. tidligere kommentar til "Side 10, 3. afsnit med omtale af driftsmæssig forbindelse". Af hensyn til proportionalitetsprincippet er det alene driftsmæssig forbindelse af selve "husdyrbruget", som skal vurderes. Ved vurdering af fælles redskaber og maskiner, er det alene "redskaber og maskiner" anvendt i daglig drift af husdyrbruget, som skal indgå i vurderingen, mens maskiner herunder maskinhus anvendt i markdrift ikke er en del af vurderingsgrundlaget, som følge af at markdrift ikke er en del af husdyrbrugets miljøgodkendelse og daglige drift.

Tilsvarende skal vurdering af "fælles medarbejdere" alene afgrænses til medarbejdere i husdyrbrugets, mens medarbejdere i markdrift ikke skal indgå som en del af vurderingsgrundlaget.

Der nævnes tillige samarbejde om "*smittebekæmpelse og sundhedskontrol*". Vi finder dette dybt problematisk og vidtgående, at husdyrloven opsætter barrierer for samarbejde om smittebekæmpelse. Hele erhvervet og de enkelte bedrifter arbejder generelt tæt sammen om smittebekæmpelse, hvilket er vigtigt for Danmarks veterinære status. Som eksempel er der p.t. en kampagne i gang om udryddelse af PRRS, som netop kræver et stort samarbejde på tværs af husdyrbrug. "*Smittebekæmpelse og sundhedskontrol*" kan derfor ikke kobles til en kommunal vurdering af en driftsmæssig forbindelse mellem to husdyrbrug, som er lokaliseret på hver sin matrikel.

Det fremgår tillige af bemærkningerne, at hvorvidt husdyrbrug ejes af samme *juridiske eller fysiske* person, eller hvad der måtte sidestilles hermed, kan indgå i vurderingen af driftsmæssig forbundethed. Der er tale om en ny definition i regi af husdyrreglerne af juridiske eller fysiske person, som er meget vidtgående og går væsentlig længere, end hvad der er relevant i forhold til at vurdere om to husdyrbrug hænger driftsmæssigt sammen. Begrebet synes at være meget bredt og ligner definitionen i konkurslovens regler om omstødelse af gaver til nærtstående personer. Det er helt ude af proportioner at anvende samme omfattende definition i forbindelse med lugtgener fra husdyrbrug, som gælder for regler om økonomisk svig.

I forbindelse med en miljøgodkendelse er det tillige helt urimeligt at bede kommunerne undersøge samtlige familie og ægteskabelige forhold, samt om der er andre personer, der står husdyrbrugets ejer nær, jf. også tidligere bemærkninger herom. Tillige bør der i bemærkningerne redegøres for om indførelse af denne definition i husdyrreglerne får afledte konsekvenser andre steder i husdyrlovgivningen.

Med venlig hilsen

Henrik Bang Jensen
Chefkonsulent

Miljø og Bæredygtighed

M +45 4037 2632
E hbj@lf.dk

Anette Christiansen
Miljø- og bæredygtighedschef

Miljø og Bæredygtighed

M +45 2724 5765
E anc@lf.dk